



Огози нашр: 01.03.2014

НАВБИДИ ДОНИШГОҲ

Ин ҷаҳонро нигар ба ҷаишми хирад.

Моҳномаи филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар шаҳри Исфара, апрели соли 2021, №4 (84)

Машварати навбатии шӯрои олимон

Дар машварати навбатии шӯрои олимон, ки дирӯз баргузор гардид, масъалаҳои "Натиҷагирӣ аз фаъолияти равобит байналмилалӣ ФДТТИ", "Таҳлили рафти иҷрои корҳои курсӣ дар ФДТТИ", "Фаъолияти тарбиявӣ тибқи 18 самти Консепсияи миллии тарбия, иҷрои Қонунҳои "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълим ва тарбияи фарзанд", "Дар бораи танзими анъана ва маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва Стратегияи миллии муқовимат бар зидди экстремизм ва терроризм" ва масъалаҳои қорӣ, аз ҷумла озмунҳои "Илм – фуруғи маърифат", "Беҳтарин донандаи забонҳои хориҷӣ" мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Дар раванди ҷаласа муовини директор оид ба таълим ва илм Солиев З.М., мудири шуъбаи равобит хориҷӣ ва идораи лоиҳаҳо Бобоев С., сардори шуъбаи тарбия Набиева Т., мудири кафедраҳои Носиров Н., Усмонова Ш., Бобоев Л., Ҳомидов И. гузоришҳо пеш оварданд. Дар музокираи масъалаҳои баррасишуда Мусаямова К., Атласова Г. андешаҳои худро иброз намуданд.

Директори филиал Холиқзода М.Ғ. бобати ҳар масъала андешаронӣ ва вазифагузорӣ кард.

Аз рӯи масъалаҳои баррасишуда қарорҳои дахлдор қабул гардиданд.

Муҳаммадхоҷа ЯҲЁЕВ.

Тантанаҳои наврӯзӣ ва форуми хатмкардагон

Таҷлили



Бо мақсади таҷлили ботантанаи иди байналмилалӣ Наврӯз, арҷгузорӣ ба анъанаҳои милливу хунарҳои мардумӣ, тарбияи донишҷӯён дар рӯҳияи худшиносӣ ва ҳаёти илмиву таълимӣ, меҳанпарастиву меҳнатдӯстӣ, ҷалби хатмкардагон ба ҳаёти илмиву таълимӣ ва истеҳсоливу иқтисодии таълимгоҳ, кадрдониву қадршиносии пешқадамон ва собиқадорони рӯзи 13-уми март як зумра ҷорабинҳои роҳандозӣ гардиданд.

Ба ифтихори ҷашни Наврӯзи байналмилалӣ дар саҳни бинои филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар шаҳри Исфара, ки идона оро дода шуда буд, намоиши дастархонҳои наврӯзӣ, маҳсулоти парки технологӣ, озмоишгоҳҳои таълимӣ, хунарҳои мардумӣ ва дастовардҳои илмии устодону донишҷӯён ташкил гардид ва бозиҳои варзишии миллии гузаронида шуданд.

Аз намоишҳо муовини раиси шаҳр Бобоиён М.А., собиқадорону дастпарварони солҳои гуногуни таълимгоҳ, устодону донишҷӯёни филиал, ки ҷиҳати иштирок дар ҷорабиниҳои наврӯзӣ хузури доштанд, дидан намуда, ба намоишҳо баҳои баланд доданд.

Маҷлиси ҳисоботию интихоботи ташкилоти ибтидоии собиқадорони таълимгоҳ баргузор гардид ва дар раванди он ду масъала: "Ҳисоботи фаъолияти шӯрои ташкилоти ибтидоии собиқадорони аз майи соли 2020 то март соли 2021" ва "Интихоби шӯрои ташкилоти ибтидоии собиқадорон" мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Бо иштироки муовини раиси шаҳр Бобоиён М.А., собиқадорону дастпарварони солҳои гуногуни таълимгоҳ, устодону донишҷӯёни филиал майдони Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ботантана ифтитоҳ гардид ва Парчами давлатӣ парафшонӣ кард. Иштирокдорони маросим таҳти Парчами давлатӣ бо хондани Суруди миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон садоқати хешро ба муқаддасоти Тоҷикистон иброн намуданд.

Меҳмонони ҷорабиниҳои наврӯзӣ бо шинонидани ниҳолҳои зардолу ба бунёди боғи нав асос гузоштанд.

Дар филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар шаҳри Исфара форуми хатмкардагони техникуми саноати хӯроквории Исфара (солҳои 1977-1996), Мақтаи олии техникии таҷрибавӣ Исфара (солҳои 1997-2005), Коллеҷи технологияи Исфара (солҳои 2004-2015) ва филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар шаҳри Исфара (солҳои 2016-2020) хеле ҷолибу муфид ва хотирмон, ботантанаву пуршукӯҳ баргузор гардид.

Нахуст, директори филиал Холиқзода Музаффар меҳмонону собиқадорон, хатмкардагони солҳои гуногун, устодону донишҷӯёнро ба форуми нахустини хатмкардагон, ки дар ҷалби хатмкардагон ба ҳаёти илмиву таълимӣ ва истеҳсоливу иқтисодии таълимгоҳ мусоидат хоҳад кард, хайрамақдам гуфт.

Муовини раиси шаҳр Мадина Бобоиён ҳозиринро аз номи раиси шаҳри Исфара Баҳоваддин Баҳодурзода бо ташкили чунин ҷорабиниҳои пуршукӯҳ – форуми хатмкардагон ва ҷашни Наврӯз табрик намуда, саҳми филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар шаҳри Исфара дар роҳандозии ҳадафи қоруми стратегияи кишвар – саноатикунони босуръати кишвар ва тарбияву тайёр кардани мутахассисони соҳаҳои саноату саноату иқтисодии технологияи иттилоотӣ хуб арзёбӣ кард.

Баъдан чанде аз хатмкардагон, аз ҷумла Одилхӯҷа Болтаев, Нурилло Қурбонов, Илҳом Бобоев, Забинолло Убайдуллоев, Мирзохайдар Исоев, Киёмӣхон Мусаямова, Раҳматбой Қодиров, Абдумуқим Абдуфаттоев баромад ва ин иқдоми филиали Донишгоҳро саривақтӣ арзёбӣ намуданд. Инчунин аз тарафи хатмкардагон пешниҳод шуд, ки форум мунтазам гузаронида шавад ва ҳамасола дар охири моҳи май ҳамчун рӯзи хатмкардагон таҷлил карда шавад. Ҳамчунин маркази семинарҳои байналмилалӣ онлайн-омӯзишӣ ба роҳ монда шавад.

Ҷорабиниҳои наврӯзӣ бо барномаи фарҳангии устодони санъати Исфара Абдураҳмон Шамсиев, Дилшод Мамадов, Искандар Файзиддинов, Анвар Юсупов ва донишҷӯёни филиал анҷом пазируфтанд.

Тантанаҳои наврӯзӣ 20-уми март низ идома ёфтанд.

Дар ҷашни наврӯзӣ, ки кулли устодону донишҷӯён хузури доштанд, мудири шуъбаи таҳлилий ва иттилоотии Кумитаи давлатии ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Шаҳбози Искандар, муҳосиб Кумитаи Ғолиб Раҷабов, сармуҳаррири нашрияи "Ҷавонони Тоҷикистон" Шодихони Назар, раиси баҳши ҷавонон ва варзиши шаҳри Исфара Мохрӯ Тӯраева, мутахассиси бахш Эҳсон Каримов иштирок ва табрикоти раиси Кумитаро ба ҳозирин расонида, ҷавонро ба муттаҳидӣ дар атрофи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, пайгирӣ аз сиёсати маорифпарваронаю дурандешонаи пешгирифтаи давлат ва Ҳукумати кишвар, омӯхтани илму дониш ва касбу хунар, дӯст доштани Ватан, хизмат дар сафҳои қувваҳои мусаллаҳ даъват намуданд.

Дар раванди он иштирокдорони олимпиада барои дарёфти Ҷоми Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон - донишҷӯёни курси якум Байзоқов Б.С. (аз фанни биология сазовори ҷойи дуюм), Ёқубов Ш.Ш. (аз фанни физика сазовори ҷойи дуюм), Мирзоев А.Ш. (аз фанни информатика сазовори ҷойи сеюм), Султонов М.Р. (аз фанни математика) ва Абдуллоев М.Ш. (аз фанни химия сазовори ифтихорнома гардидаанд) бо сипосномаи филиали Донишгоҳ кадр карда шуданд.

Ҳамчунин як гуруҳи калони устодону донишҷӯён барои фаъолияти пурсамару софдилони, дастовардҳои назаррас, саҳми арзанда дар пешбурди соҳаҳои саноат ва маориф, таълиму тарбияи насли ҷавон дар рӯҳияи ватандӯстӣ бахшида ба Наврӯзи байналмилалӣ бо ифтихорнома ва сипосномаҳои Вазорати саноат ва технологияҳои нави ҷумҳурӣ, Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, филиали Донишгоҳи технологии Тоҷикистон дар Исфара сарфароз гардониданд.

Маркази фарҳанги таълимгоҳ бо барномаи рангини концертӣ иборат рақсу суруд, шеърӯ сахнаҷа баромад ва хотири устодону донишҷӯёнро болида сохт.

Исмаҷон ПҮЛОДОВ.

Ситораҳои дурухшон

Дастовард

Панҷ нафар донишҷӯёмон 12-13-уми март ҷиҳати иштирок дар олимпиада барои дарёфти Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳри Душанбе сафарбар карда шуданд.

Боиси ифтихор аст, ки ҳамаи онҳо - донишҷӯёни соли якуми ихтисоси 1-49010108 (Технологияи физии функционалӣ ва кӯдакона) Байзоқов Бехрӯзҷон Сӯхробович аз фанни биология сазовори ҷойи дуюм, ихтисоси 1-360901 (Мошинҳо ва дастгоҳҳои истеҳсоли маводи хӯрока) Ёқубов Шокирҷон Шарофҷонович аз фанни физика сазовори ҷойи дуюм ва ихтисоси 1-360701 (Мошинҳо ва дастгоҳҳои истеҳсолоти химиявӣ ва корхонаҳои масолеҳи сохтмон) Султонов Муҳибуллоҳ Раҳмонович аз фанни математика сазовори ифтихорнома гардиданд.

Ҳамчунин донишҷӯёни соли аввали ихтисоси 1-740601 (Таъминоти техникаи равандҳои саноати хоҷагии деҳот) Мирзоев Асрорҷон Шӯҳратҷонович аз фанни информатика сазовори ҷойи сеюм, ихтисоси 1-740601 (Таъминоти техникаи

равандҳои саноати хоҷагии деҳот) Абдуллоев Муҳаммадосимҷон Шавқатович аз фанни химия, ки дар гуруҳҳои тахассусӣ қувваозмоӣ намуданд, сазовори ифтихорнома гардиданд.

Дар таърихи таълимгоҳамон чунин дастоварди донишҷӯёни мо дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ, яъне аз панҷ довталаб пирӯз ёфтани ҳамаи онҳо бори аввал аст.

Аз ин ҷост, ки Байзоқов Б.С., Ёқубов Ш.Ш., Султонов М.Р., Мирзоев А.Ш. ва Абдуллоев М.Ш. дар тантанаҳои наврӯзӣ бо сипосномаи таълимгоҳ сазовор гардиданд ва барои онҳо имтиёзҳо, аз қабили ҳуқуқи иштироки озод ба машғулиятҳо, озод гардидан аз пардохти маблағи таҳсил муқаррар карда шуданд.

Дар омодагӣ ба олимпиада саҳми устодон Усмонова Ш., Холиқов З., Бобоев С., Мухторов Л. ва Шерматова Р. калон аст.

Ин ҷавонони донишҷӯёни мо дар донишҷӯёни фозилро бо ин дастовардашон шодбош гуфта, комёбиҳои аз ин балиандро таманно дорем.

Насибохон ШАРОПОВА.



Ҷоизаи давлатӣ

Озмун

Дар доираи тадбирҳои Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф ва таҷлили 30-солагии Истиқлолияти давлатии Тоҷикистон барои дарёфти "Ҷоизаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои олимону омӯзгорони фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ" бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2020, №621 озмун эълон гардидааст.

Мақсади сарфарозгардонӣ бо Ҷоиза дар амал татбиқ намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи илм, маориф ва инноватсия бо роҳи ҳавасмандкунии олимону омӯзгорони фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ буда, ба рушди фанҳои маскур, фаъолияти эҷодии олимону омӯзгорон, баланд бардоштани мақоми онҳо

дар ҷомеа ва тақмили методикаи таълим ва омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ аз ҷониби хонандагону донишҷӯён, магистрантон ва докторантон аз рӯи ихтисос мебошад.

Ҷоизаи давлатӣ аз мукофоти пулӣ ва диплом иборат аст.

Чанде пеш дар муассисаи таълимии мо давраи аввали озмун барои дарёфти "Ҷоизаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои олимону омӯзгорони фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ" баргузор ва ҳуҷҷатҳои муовини директор оид ба таълим ва илм, н.и.к. Солиев З.М. ҷиҳати иштирок ба даври навбатии озмун пешниҳод гардид.

Ба устод Солиев З.М. барору комёбиҳо таманно дорем.

Мухбири худамон.

Олиҳаи яқдона

Рӯйдод

Чанде пеш дар таълимгоҳамон ба ифтихори Рӯзи модар бо иштироки устодону донишҷӯён ҷорабиниҳои бошукӯҳи фарҳангии идона ниҳоят хотирмон баргузор гардид.

Нахуст, директори филиал, номзади илмҳои иқтисодӣ Холиқзода Музаффар Ғафур модарону бонувонро ба муносибати Рӯзи модар табрик ва аз ҷумла қайд кард, ки эҳтирому арҷгузорӣ ва шинохти кадр манзалати модар вазифаи инсонии ҳар фарди ҳамаҷумла буда, маҳз ҷозибҳои ҷонбахши модар, меҳру самимияти гарм, ғамхорӣ пайвастаи модарон ва хоҳарони боиффату сарбаланди мо зиндагиро нуру зиёи хоса мебахшад.

Имрӯз модарону хоҳарони мо аъзои комилҳуқуқи ҷамъият буда, дар ҳамаи соҳаҳои хоҷагии халқ ғайратмандона ва бо масъулияти баланд кор мекунанд. Дар идоракунии давлат фаълони иштирок менамоянд. Ҳамчунин қариб

нисфи кормандони таълимгоҳи мо низ бонувонанд ва онҳо қорҳои бузургу шоистаро анҷом дода истодаанд. Онҳоеро тарбия карда ба зиндагии мустақилона роҳат дода истодаанд, ки дар вучудашон меҳри Ватану миллат пайваста ҷӯш мезананд, саҳмгузори боз ҳам ободтар гардидани диёр, зина ба зина баландтар гаштани обрӯи нуфузи Тоҷикистони соҳибистиклол мегарданд.

Як қатор бонувони таълимгоҳ, ки дар таълиму тарбияи мутахассисони ҷавобгӯи бозори меҳнат саҳми арзанда доранд, бо ифтихорнома ва тухфаҳои хотиравӣ сарфароз гардиданд.

Сипас, байни донишҷӯдӯхтарон озмуну "Канӣ, духтарон" хеле ҷолиб баргузор гардид ва духтарони соли сеюми таҳсил пирӯзӣ ба даст оварданд. Ғолибон бо диплом ва тухфаҳои хотиравӣ қадрдонӣ шуданд.

Барномаи фарҳангии шуъбаи ҷавонон ва баҳши фарҳанги филиал ба ҷорабиниҳои шуқуҳо шахомат бахшид.

Таҳмина НАБИЕВА.

Сифоти касби омӯзгор

Баъди солҳои чанги шахравандӣ дар кишвари мо аксарияти омӯзгорон касби пуршарафи омӯзгориро тарк намуданд, дар мактабҳои норасоии кадрҳои баландиҳтисоси омӯзгорӣ ба назар мерасид.

Соли 2004 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» аз тарафи Маҷлиси Олии кишвар тасдиқ шуд. Дар радифи ин санад ва ҳалли мушкили норасоии муаллимони ихтисосманд дар муассисаҳои таълимӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1-уми ноябри соли 2004 “Дар бораи «Барномаи давлатии тайёр кардани мутахассисони соҳаи омӯзгорӣ барои солиҳои 2005-2010» қабул карда шуд. Тибқи ин қарор масъулини соҳаи маориф, роҳбарони мақомоти иҷроияи давлатӣ ва маҳаллӣ, ректорони донишгоҳҳои сарварони муассисаҳои чораандешӣ намуданд ва ин қарор, дар ҳақиқат, то соли 2010 то андозае мушкили норасоии омӯзгоронро дар муассисаҳои таълимӣ ҳал намуд, вале на ҳамаи мутахассисони омодашуда аз ҷиҳати педагогӣ, равоишноӣ ва касбии ба талабот ҷавобгӯ буданд. Аз ин рӯй, чанд нуқтаи назари худро доир ба сифоти зоҳирӣ ва ботинии омӯзгор баён намудан мехоҳам.

Тамоми донишмандони соҳаи тарбия иттифоқи назар доранд, ки шоҳсудуни амали таълим ва тарбия омӯзгор маҳсуб мешавад. Сирри муваффақият ба ҳама маъно дар шахсияти омӯзгор нуҳуфтааст. Аз ин нуқтаи назар, бояд муаллим ва мураббӣ аз нигоҳи хусусиятҳои шахсӣ, иҷтимоӣ ва тахассусӣ қомилан ба талаботи ин касб мувофиқ бошанд, то ба ин восита вазифаи пурмасъулияти худро ба таври аҳсан иҷро намояд.

Шайхурраис Абуалӣ Хусейн ибни Сино вобаста ба ин масъала чунин мегӯяд: «Тарбиякунандаи кӯдак бояд дорои сифоти зерин бошад: оқил, бодибнат, донандаи хуби масоили тарбияи нафс, донандаи хуби роҳҳои тарбияи кӯдакон, бовикори ҷиддӣ, хушахлоқу нармхӯ, зирак, ҷавонмард ва поксурату покнатин».

Мутахассисони соҳаи таълимӣ аз хусусиятҳои касбии омӯзгориро зикр кардаанд, ки мавҷудияти он барои ҳар муаллим ва мураббӣ зарур шуморида мешавад.

Якум, хусусиятҳои ҷисмӣ. Хусусияти ҷисмии омӯзгор ба се нуқтаи асосии зерин

ҷудо мешавад:

1. Қомилан тандурусту солим бошад, то тавонад бо муваффақияти қомил вазифаи касби омӯзгориро анҷом диҳад.

2. Аз айбҳои чашмас ва ошкор, монанди лакнати забон, бемориҳои равонӣ ва амсоли инҳо орий бошад, зеро дар сурати мавҷудияти айбҳои зикргашта омӯзгор мавриди таҳқир ва масхараи хонандагон қарор мегирад.

3. Омӯзгор бояд нисбат ба либос ва сурати худ диққати ҷиддӣ диҳад. Бо сурати муносиб ва либоси тозаву озода ба дарсгоҳ ҳозир шавад, зеро толибилмон одатан омӯзгорро барои худ идеал мешуморанд.

Дуюм, хусусиятҳои ақлӣ ва илмӣ. Бузургтарин ҳиссаи муваффақияти омӯзгор ба заковат, ҳозирҷавобӣ вобаста аст. Муаллим бояд мулоҳизакору нозукбин буда, барои қаноатманд кардани хонандагон кудрат дошта бошад.

Зери мафҳуми «хусусиятҳои ақлӣ ва илмӣ муаллим ва мураббӣ» нуқтаҳои зерин дохил мешавад:

1. **Заковат.** Омӯзгор дар тамоми мароҳили таълим бояд соҳиби заковати баланд бошад, то ки барои расонидани маълумот ба зеҳни шогирдон аз бехтарин ва саҳлтарин методҳои таълим истифода намояд. Бо ин амал ӯ дар назди хонандагон соҳиби эҳтироми фавқулода мегардад ва шахсан худӣ омӯзгор ҳангоми пурсиши хонандагон очиз намеонад ва эҳсоси шармсори намекунад. Инчунин, толибилмон бо истифода аз заковати устод маводи таълимиро ба хубӣ аз худ мекунад.

2. **Дониш, навҷӯӣ.** Омӯзгор аз фанне, ки ба хонандагон таълим медиҳад, бояд огоҳии қомил дошта бошад. Инчунин, дар раванди таълим аз методҳои ҷадиди таълимӣ ба таври фаровон истифода намояд.

3. **Равоношно.** Омӯзгори муваффақ ва бохуш як-як шогирдонашро меомӯзад, ҳолати равонӣ, ақлӣ, майлу рағбат ва истеъдоду қудрати онҳоро ба хубӣ аз худ мекунад ва бо ин васила тарзи таомулро ба онҳо омӯхта, рисолати омӯзгори худро ба таври бояду шояд ба анҷом мерасонад.

4. **Таълим.** Бояд омӯзгор аз соҳаи педагогикаи синнусоли огоҳ бошад, то ба хонандагон вобаста ба синну сол ва мароҳили омӯзиш таълим диҳад. Ин амал дар сурате

имконпазир мегардад, ки муаллим аз тамоми роҳи усули таълиму тарбия бохабар бошад. Дар баробари ин, устод доим кӯшиш ба харҷ бояд диҳад, ки маълумоти худро дар робита ба фанне, ки дарс медиҳад, боло барад.

Сеюм, хусусиятҳои ахлоқӣ. Шубҳае нест, ки шахсияти омӯзгор дар ақлу равони хонандагон таъсири ниҳоят бузург мерасонад, зеро онҳо зери таъсири шакли зоҳирӣ, ҳаракат, ишора, гуфтор ва ахлоқи ӯ қарор мегиранд. Шояд бехтарин суҳан дар робита ба ин мавзӯ он ривоятест, ки Чоҳиз аз қаломии Уқба ибни Абусуфён ривоят кардааст. Чунончи, Уқба ибни Абусуфён ба мураббӣ писараш чунин гуфтааст: «Яқунин ислоҳоте, ки ту нисбат ба фарзандони ман роҳандозӣ мекунӣ, бояд ислоҳи худат бошад. Аввал худро ислоҳ кун, зеро чашми онҳо танҳо аъмоли туро мебинанд. Дар назари онҳо хубӣ ҳамон аст, ки ту онро хуб мепиндорӣ ва амали зишт он аст, ки ту онро қабех донӣ».

Омӯзгор барои касби ахлоқи нек масъул аст, зеро барои хонандагон намунаи ибрат шуморида мешавад. Шогирдон ба ӯ пайравӣ мекунанд. Аз нигоҳи равонӣ, ғайолтарин омил таъсирирасон барои шогирдон ин омӯзгор ба ҳисоб меравад. Аз тарафи дигар, касби омӯзгорӣ низ аз соҳибаш ин сифоти ҳаמידаро тақозо мекунанд, то устод дар амали худ муваффақ гардад.

Муҳимтарин сифоте, ки мавҷудияти он барои муаллим зарур ҳисобида мешавад, ба таври зайланд:

1. Омӯзгор бояд ба андозаи лозим аз фанни ахлоқ, сиёсат, ҷомеашиносӣ ва иқтисод бохабар бошад, зеро ӯ барои ҷомеа хидмат мекунанд ва хонандагонро ҳамчун узви ғайол ва судманди ҷомеа ба воя мерасонад. Барои омӯзгор бидуни огоҳӣ аз вазъи иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ ва арзишҳои ахлоқии ҷомеа адо намудани рисолати устодӣ имконнопазир аст.

2. Омӯзгору мебояд нисбат ба хонандагони худ мушфиқу меҳрубон ва дилсӯз бошад, то бо ин роҳи дили шогирдонашро ба асорат гирад. Хонандагон аз устоде сангдил нафрат хоҳанд кард ва аз ин ҳислат муаллим миёни талабагон эҳтиромро аз даст медиҳад ва шогирдон нисбат ба ӯ нобовар мегарданд. Риёзи низоми аз ҷониби хонандагон танҳо болои эҳтиром ва итоат асос ёфтааст, на бар саҳтгирӣҳои бемаҳаллу бемавриди омӯзгор, чунончи, Мавлавӣ дар ин

Нуқтаи назари омӯзгор

бора фармудааст: Саҳтгириву таассуб хомӣ аст, То ҷанинӣ, қор(а)-т хуношомӣ аст...

Қобили зикр аст, ки набояд устод бештар аз ҳадди лозим нармхӯ бошад, зеро баъзан шояд хонандагон аз ин рафтори ӯ суистифода намоянд.

Агар устод боҳикмат, зирак ва ҷиддӣ бошад, шогирдон эҳсос мекунанд, ки ба омӯзгор ниёз доранд ва ҳатман барои рафъи мушкилоти худ ба назди устодашон ҳозир мешаванд. Ҷиддият ба он маъноист, ки ӯ бояд дар ҳар қор, ки азм кард, онро ба субут расонад ва барои иҷрои он чанд-фикраю дудила набошад.

Вобаста ба ахлоқи устоду шогирд баъзе аз донишмандон чунин гуфтаанд: “Иртиботи устоду шогирд, пеш аз ҳама, монанди ахлоқи бародари бузург бо додарақони хурдӣ ҳам саҳтгир аст ҳам дустана. Соати дарсӣ танҳо барои бохабар шудан аз мушкилоти шогирдон ва роҳи ҳал пайдо кардан барои он мебошад”.

3. Дар адои рисолати омӯзгорӣ ихлоси қомил дошта бошад ва бояд мақоми рисолати омӯзгориро ба инобат гирад. Аз ин нуқтаи назар, устод барои адои ин масъулият бояд амин ва боихлоқ бошад. Аз худ садокат нишон диҳад ва маълумоти муфидро барои талабагон интиқол дода, аз маълумоти зараровар худдорӣ намояд. Олими ҳақиқӣ касест, ки ҳамеша дар ҷустуҷӯи илму маърифат камар баста, худро аз сафи хонандагон боло намедонад.

Дар асоси он чӣ зикр гашт, метавон гуфт, ки вазифаи асосии муаллим аз тарбия иборат аст, яъне муаллим, пеш аз ҳама, тарбиятгар аст ва таълим ҷузъе аз касби тарбиявӣ доништа мешавад.

Тамоми ислоҳотеро, ки мо дар амали таълимӣ ҷустуҷӯ дорем ва ҳамеша дар орзуи ба даст овардани он ҳастем, ин аст, ки муаллим саропо мураббӣ бошад, то барои ба даст овардани камолот ва расидан ба он барои сохтани хонандагони тавонии равшанфикри боимону хушахлоқ кӯшиш намояд. Маҳз барои тарбияи инсонӣ кӯшиш намояд, ки ватандӯстори барои Ватани худ ҷоннисор буда, доим барои пешрафти он кӯшиш менамояд.

Наргис АРТИКОВА, мутахассиси китобхона.

Иқтисоди рақамӣ

Тавре ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президентӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ қайд карданд, сармояи инсонӣ ҳамчун нишондиҳандаи тавоно ба рушди инноватсияҳо ва технологияҳои нав муносибат мекунанд, аз ин рӯ, зарур аст, ки ҷавонони илмҳои гуногунро аз худ намуда, технологияҳои муосирро дар истеҳсолот ҷорӣ ва таҳқиқи масъалаҳои рақамии иқтисодро ташвиқу татбиқ намоянд.

Иқтисоди рақамӣ як намуни тичоратест, ки бо истеҳсол ва фурӯши молҳо ва хизматрасониҳои электронӣ сарукор дорад.

Ин мафҳум ба ширкатҳое, ки маҳсулоти электронӣ ё рақамиро дар интернет пешниҳод мекунанд, ба таври васеъ татбиқ карда мешавад. Идеияи иқтисоди рақамӣ дар охири асри XX пайдо шудан гирифт. Сабаби ин рушди технологияҳо буд, ки ҳарчи бештар амалиёти тичоратӣ дар интернет анҷом дода шавад. Бозори фурӯши нармафзор, бозикҳои компютерӣ ва китобҳои электронӣ, ки бидуни тарки ҳона фармоиш ва пардохт кардан мумкин буд, ғайолонро рушд кард.

Яке аз самтҳои асосии иқтисоди рақамӣ ин расонидани хидматҳои тавассути интернет аст, ки зуд ва осон ба амал меавад.

Афзалияти бешубҳаи иқтисоди рақамӣ дар он аст, ки истеъмолкунандагон метавонанд, маҳсулотро бо нархи арзонтар қабул кунанд. Масалан, варианти электронии романҳои нав метавонад, нисбат ба хариди нусхаи китоб 25-50% арзонтар бошад. Ба ин монанд, муҳлисони мусиқӣ метавонанд, аз хунармандони дӯстдоштаи худ наворҳои охирино нисбат ба хариди онҳо дар васоити аҳбори омма бо нархи арзонтар харидорӣ кунанд. Бо қиёси маҳсулоти сирф рақамӣ метавонед, намунаҳои пасандозро ҳангоми харид дар мағозаҳои интернетӣ, ки нархашон қариб ҳамеша нисбат ба дуконҳои ғайринавбатӣ камтар аст, оваред. Дар солҳои охир мафҳуми иқтисоди рақамӣ аз доираи тичорати хариду фурӯши маҳсулоти электронӣ дар интернет васеъ шудан гирифт. Имрӯз ин идея инчунин истифодаи равандҳои виртуалиро дар фаъолияти ҷорӣ ширкатҳо ва кор-

поратсияҳои қалон дар бар мегирад.

Худи мафҳуми «иқтисоди рақамӣ» бори аввал нисбатан ба наздикӣ, соли 1995 аз ҷониби олими амриқӣ аз Донишгоҳи Массачусетс Николас Негропонтест истифода бурда шуд, то ба ҳамкорон бартарҳои иқтисоди навро дар муқоиса бо иқтисоди пешина бино бар рушди интенсивии иттилоот ва технологияҳои коммуникатсионӣ шарҳ диҳад.

Татбиқи тичорати рақамӣ ва электронӣ дар ҳаёт, бо баробари ин, барои инсоният як қатор камбудҳои дорад, аз ҷумла:

- хавфи таҳдидҳои киберӣ, ки бо мушкилоти ҳифзи маълумоти шахсӣ алоқаманданд;
- ғулмодорӣ рақамӣ (бо истифода аз маълумот дар бораи миллионҳо одамон барои назорати рафтори онҳо);
- афзоиши бекорӣ дар бозори меҳнат, зеро хавфи аз байн рафтани соҳаҳои меҳнатӣ ва ҳатто соҳаҳои меҳнатӣ (масалан, бисёр қоршиносон ба таври ҷиддӣ бовар доранд, ки низоми бонкӣ дар тӯли даҳ соли оянда аз байн хоҳад рафт ва мошинҳои ҳазинавии электронӣ, мошинҳои худгард ба муштариён хидмат мерасонанд);
- “Нобаробарии рақамӣ” (ҳолиги дар соҳаи таҳсилоти рақамӣ, аз ҷиҳати дастрасӣ ба хидматҳои маҳсулоти рақамӣ).

Дар Осиеи Миёна барои дастрасӣ ба интернет маблағҳои қалон сарф карда, хизматҳои пастифат мегиранд. Суръати маълумоти мобилӣ дар баъзе кишварҳои барои фирматодани паёмка ба қадри кофӣ нестанд.

Имрӯзҳо дар Осиеи Марказии пасошӯравӣ Қазоқистон, ки дар қатори Италия ва Испания ба рӯйхати кишварҳои дорои иқтисоди гузариши рақамӣ шомиланд ва Қирғизистон, Тоҷикистон ва Ўзбекистон, дар гузариши Бонки Ҷаҳонӣ ба ҳайси кишварҳои дорои иқтисоди ибтидоии рақамӣ шомил шудаанд.

Дар Тоҷикистон танҳо 17% аҳоли ба интернет дастрасии муътадил доранд. Дар Қирғизистон камтар аз сеяки аҳоли. Арзиши хидматҳои нис фарқ мекунанд.

Иқтисоди рақамӣ шаклҳо ва усулҳои муқаррарии пешбурди ҳаёти иқтисодиро чи дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва чи дар саросари ҷаҳон босуръат тағйир медиҳад.

М. АҲМЕДОВА, донишҷӯи соли дуюм.

Баҳор оғози зиндагист

Дар фасли дилкашу зебо, арӯси сол - баҳор аз гулпӯши дарахтон ва бӯи хуши атрогин, ки ҳама ҷоро фаро мегирад, кас ҳаловат мебарад ва нурулӣҳои форамҳои офтоби даман ва сабззорӣ кӯху ёла, овози шилдирӯси оби ҷӯйбор, гузаштани рамаҳои деҳа аз кӯчаҳо ва овози форамҳои баррачаҳо ба ин рӯзи нав хусун шаҳомати нав мебахшад, ки аз тамошои он кас хушдил мегардад.

Навҷавонан, якдигарро муборакбодӣ карда, рози ишқ баён мекунанд. Ба рози ниҳони онҳо булбулони дарахтон ҳамроҳӣ карда, онҳоро ҷуръат мебахшанд. Кафтарони сафед дар фазо парвоз менамоянд ва аз ваҳдати якдилӣ мардум дарак медиҳанд. Офтоби раҳшанда беист нурулӣҳои карда, ҳамроҳи хушдил ва киштгаронро саргарми қори деҳқонӣ мегарадонад. Бобои деҳқон донаҳои баҳориро ба замин пеш дода, аз Яздони пок ризку рӯзии мардумро талаб ва дуоҳои зиёд мекунанд, то ки донаҳои қошташ беасар самара диҳанд. Мардон дар тан яктақҳои сафед ва занон куртаҳои чакану гулдор пӯшида, роҳи идғоҳро пеш мегиранд. Дар рӯйҳои онҳо шодию сурур хувайдо шуда, бо якдигар саломӣ гарму ҷӯшон намуда, якдигарро таҳниятҳо мегӯянд ва ба якдигар саломати талаб мекунанд. Садои қарнаю сурнай баланд мегардад, почадарозону масхарабозон ва дорбозон ҳамаро бо бозихояшон ба ваҷҳ меоранд. Гулдӯхтарону писарон гулбазм меороянд, анъанаҳои ниёгонамон тақдор меёбад. Дар дигар тараф гуштингириҳои ҳаёқу мардон ва хурусчангу қамонварӣ дар авҷ аст. Савдогарон шириниҳои зиёди миллий, аз қабилӣ қулчақанд, қандҳои ба шакли ҳайвончаҳо сохта, себқанду ҳалвои пашмак, барфак, қандҳои печаку ранга, қанди мағздорӣ бодомдор ва ғайраро пешкаши меҳмонону иштирокчиён мегардонанд. Деҳқонон сабзавоту мевағиҳои тағсонгун ва навниҳолҳои худро тарифу тавсифкунон пешкаши харидорон менамоянд...

Аҷабо, як файзи баҳор дорад Наврӯз. Ин рӯз рӯзи пурбарокат аст, рӯзи ҷавоншавию ҷаҳоншиносӣ. Гуёе як одамии ид намекунад, балки табиат низ ид дорад. Замину осмон

имрӯз рӯзро нав мекунанд. Зардии рӯйҳои ҳама бо сурхӣ иваз мегардад, ҳатто табиат ҷавон мешавад ва зиндагӣ аз нав ҷараён мегирад. Ҷамсоҳаҳо ба маслиҳат таомии наврӯзӣ - сумалак мепазанд ва гирди он гашта, суруди “Сумалак”-ро замзама мекунанд ва нақлу ривоятҳои наврӯзӣ сумалакро ба фарзандҳояшон ёдрас мекунанд. Барои тасдиқи Наврӯз дасторхони ҳафт сину ҳафт шин дар ҳар як ҳонаи тоҷикистониён густурда мешавад, ки рамзи Наврӯзи миллатдӯстӣ аст.

Модарону занон ба сарашон дасторхон монда, ба хостгори дӯхтарон раҳсипор мешаванд, чунки ҳамина рӯз рӯзи бобарору бахшишхост. Аз меҳмондорӣ якдигар шоду масрур бармегарданд. Ин рӯзро рӯзи ошқон, рӯзи ваъдаҳои неку рӯзҳои тӯю сурур мепиндоранд.

Дӯхтарон арғунҷак мераванд. Бачаҳо аз ҳаёқуи онҳо ба деворҳои ҷаспиди, онҳоро тамошо менамоянд. Бадеҳа ва хушсуханӣ мекунанд.

Модари ҷавон бошад, ба белинҷак кӯдакшро монда, алла меҳонад. Аз аллаи ӯ дили тамоми модарон об мегардад. Ҷамаи ҷоро хомӯшӣ танинандоз мешавад. Аҷабо, табиат низ сукут меравад. Модар аз ёри муҳочираш, ки дур аз Ватан асту аз пайи ризку рӯзии фарзандонаш рафтааст, дар сурудаш ёдовар гашта, раҳми Яздони покро меоварад.

Чак-чаки борон уро ба айвон пешандоз мекунанд.

Баҳори Наврӯз, хуш омадӣ. Ту ҳазонҳоро аз кӯчаҳои зиндагӣ мерӯбӣ, обро соф мекунӣ, моро мадор бахшида, дубора зиндагиро оғоз менамояӣ. Оғози зиндагӣ мо аз шодихост. Ҷамин рӯз сихатиро ба мо арзон медорӣ, ба муваффақиятҳо комёб мегардонӣ. Ҷамаро ба оштино сулҳу ваҳдат раҳнамӯй карда, ояндаи соли некро нишон медиҳӣ. Дарахтонро гулпӯш намуда, ҳамаро аз хоби гарон бедор мекунӣ.

Бигзор, ҳар сол ба Ватанам бо хушиҳо биёӣ, зиндагиро тараннум кунӣ ҳонаи ҳамаро равшаниву гармӣ диҳӣ.

Биё, Наврӯзи баҳор, ту қуввату дармони дардмандону ҷушу хуруши ҷавонон ҳастӣ. Биё, туро мо интизорем. Чунки ин рӯзро хеле паэмон шудем...

Ҷанифа ИБРОҶИМОВА, китобдор.

Маъмурият, кумитаи иттифоқи касаба ва ҷомеаи меҳнатии филиали Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар шаҳри Исфара ба мудири бахши мониторинги раванди таълим ва сифати таҳсилот Гулҷаҳраи Солиева нисбат ба даргузашти **ХУШДОМАНАШ** ҳамдардӣ баён карда, ба пайвандону наздикони марҳум аз даргоҳи Худованд сабри қамил мехоҳанд.



Ҳайати эҷодӣ: И. Пӯлодов, Н. Ризоева, Ф. Мамадҷонова.	Мушовирон: М. Холиқзода, З. Солиев, К. Мусаямова, Н. Шаропова.	Минбари озодаи устодон ва донишҷӯён Суроға: ш. Исфара, кӯчаи Абдурасул Ҷўраев, 52	Теъдоди нашр 50 нусха. Дар ҶСК “Наби Фахрӣ”-и шаҳри Конибодом ҷоп шудааст. Супориши	Телефонҳо: 2-33-51, 2-23-95. 92 729 03 33 E-mail: x-marifat@mail.ru
---	---	--	--	---